

דבר העורך

שמע הילד את ההסבר בהכנעה, וקיבל על עצמו מעתה ואילך להקפיד יותר על שעות השינה בלילות. אך למחרת, שוב קמה הסבתא באמצע הלילה, וכשפנתה למיטת נכדה הבחינה פעם נוספת כי היא ריקה. הפעם היא שמה את פעמיה מיד אל חדר לימודו של בעלה הגדול, שם שוב מצאה את הנכד באותה תנוחה כמו אתמול, שקוע במחשבת התורה, עמל ויגע בלימודו. "לייבלה מה מעשיך כאן? שאלה בנימה מוכיחה. "הלא אתמול הבטחת לנו מפורשות שתקפיד לישון בלילות כראוי". "אמת שכך הבטחתי אמש", השיב הנכד בקול מצטדק, "אבל מה אעשה? כיצד שייך להיפרד מתורה כה מתוקה וערבה"... למשמע משפט כה טהור וזך לא הצליחה הסבתא להישאר אדישה. היא ניגשה אל הנכד, נרגשת, חיבקה אותו בכל ליבה ונשקה בחום על ראשו. היא הבינה, כי למרות שנכדה אמנם רק נער צעיר, הינו בעל השגות גבוהות שחש את עוצם התענוג המופלא ומחיה הנפש שבתורה, ומשיג בשכלו כי אין הנאה גדולה וטובה יותר מזיו החכמה העליונה, ואין דרך להפסיקו מרדיפה אחר התענוג הבלתי נגמר הזה. זהו כח התורה - תענוג נפלא שִמְחֶה את הנפש.

פותחת הפרשה: "אֵת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ". ה'אור החיים' הקדוש כותב: "להעיר, כי מלבד הברכה המושגת מדרך השם, עוד לו עימה יעוד הטוב, והוא 'אשר תשמעו'. כי השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש, כאומרו 'שמעו ותחי נפשכם'. והמרגיש בטעם התורה תשיחנו נפשו - כי עליו לשלם גמול טוב לנותן מתנה טובה מופלאת, ואין צריך לומר שאין לתבוע שכר עליה". כלומר, במילים 'אשר תשמעו' - מרמזת התורה כי עצם הזכות לשמוע אל דבר השם ולהטות אוזניים לתורתו היא היא גוף הברכה. "השמיעה בתורה הוא תענוג מופלא ומחיה הנפש". כאשר אדם מכיר בערך התורה, יודע מה הוא משיג על ידה, ומבין אל איזו פסגת אושר מובילות אותו מצוות השם בקיומן - הוא כבר מרגיש כי עצם השמיעה היא הברכה הגדולה שבכל הברכות היכולות להימצא, ושוב אינו דורש שכר בעד לימודו וצייתנותו לדבר השם. עצם לימוד התורה וקיום המצוות - מהווים מבחינתו שכר טוב מאין כמותו. כדי להמחיש את גודל התענוג שחשים אלו שזכו לכתרה של תורה, נספר סיפור נפלא שהיה חביב על מן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, והזכיר אותו בדרשתו הקבועה בהיכל הישיבה קודם תפילת הנעילה.

כידוע, הרבי הגאון הקדוש רבי יהודה אריה מגור זצ"ל, בעל ה'שפת אמת', התייחס בילדותו מאביו רבי אברהם מרדכי אלתר זצ"ל, ובשל כך גדל בביתו של סבו הגאון הקדוש בעל ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל - מייסד שושלת הקודש גור - וסבתו הרבנית הצדקנית מרת פייגא ע"ה, והתחנך על ברכם. הרבי החכים את נכדו האהוב בתורה, הדריכו ככל יכולתו בעבודת השם והאציל עליו מהודו מלוא חופניים. הרבנית שימשה לו כאם מסורה, גידלה וטיפחה אותו במיטב יכולתה. מתמיד ושקדן עצום היה הנער יהודה אריה, אהבתו לתורה היתה לשם דבר, ולילות כימים שם בעמלה של תורה. בלילה חורפי אחד, קר וגשום, התעוררה הרבנית משנתה באמצע הלילה למשמע רוחות עזות שהשתוללו בחוץ. בדאגה אוהבת קמה ממשכבה וניגשה למיטת נכדה בכדי להיטיב את תנוחתו, לוודא שהוא מכוסה היטב בשמיכה עבה וכי התנור בחדר מחמם דיו. אך לתדהמתה, המיטה היתה ריקה. הילד איננו.

היא נבהלה מאוד והחלה לחפש אותו בחדרי הבית, אך לשווא. לבסוף, נכנסה לחדר לימודו של בעלה הגדול ה'חידושי הרי"ם' - שמיעט לעלות על יצועו - כדי להשיח בפניו את דאגתה. לפליאתה, מצאה שם את נכדה הרך בשנים שקוע עמוקות בתלמודו. "לייבלה מדוע אינך ישן?" שאלה בתוכחה, והילד השיב בתחינה: "סבתא, אני רוצה ללמוד חשקה נפשי בתורה". היא הבינה מיד כי בסיטואציה כזו לא תצליח להשפיע עליו לשוב למיטתו, וביקשה מה'חידושי הרי"ם' לצוות על נכדו ללכת לישון. נענה ה'חידושי הרי"ם' לבקשה ופנה אל הילד: "לייבלה, תפנה מיד למיטתך לישון כדי שיהיה לך כח ועירנות ללמוד, מוכרח אתה לשמור על בריאותך ולהקפיד על שעות שינה מספקות". חשב הילד לרגע, ואז השיב לסבו ביראת כבוד: "במה אני שונה ממך, סבא? הלוא גם אתה הוגה בתורה בלילות, ומדוע שגם אני לא אעשה כמך"?...

חיך החידושי הרי"ם והסביר לנכדו בנועם את החילוק: "אתה, בשונה ממני, עדיין ילד צעיר, וזקוק לשעות שינה בריאות ויציבות כדי לאגור כוחות לחיים. אני כבר יהודי מבוגר, ובגילי איני זקוק לישון כל כך הרבה".

ראה - תוכן ענייני הפרשה

- א. מצות אמירת הברכות - בהר גריזים, והקללות - בהר עיבל בכניסת עם ישראל לארץ ישראל (יא, כו-לב).
- ב. "אלה החקים... אשר תשמרון לעשות..." (יב, א-לא):
א. המצוה לאבד עבודה זרה מארץ ישראל.
ב. איסור לקלקל ולהחריב את בית המקדש, ובתי הכנסת (מקדש מעט) ולהיזהר, מחטאים הגורמים לסילוק שכינה.
ג. מצוה לבנות את בית הבחירה ורק שם להקריב את הקרבנות.
ד. היתר אכילת בשר קדשים שנפל בהם מום קבוע, לאחר הפדיון.
ה. מצות שחיטת בהמות חולין, ואיסור אכילת דם.
ו. איסור אכילת קדשים ומעשר שני חוץ למקומם.
ז. אזהרה על איסור התנהגות בדרכי העמים.
ז. דיני נביא שקר, מסית לעבודה זרה ועיר הנדחת (יג, א-יט).
- ה. בנים אתם לה' אלוהיכם, ולא להצטער על מת כדרך הגויים, בשריטה על הגוף, ובקרת השיער.
ו. מצוות כשרות המאכלים (יד, א-כא):
א. בהמות חיות, ודגים - הכשרים, האסורים, וסימניהם.
ב. העופות האסורים, והמותרים.
ג. איסור אכילת בשר נבילה, ובשר בחלב.
ז. מצות מעשר שני: הפרשתו, אכילתו בירושלים, פדיונו, ומצות מעשר עני וביעור מעשרות (יד, כב-כט).
- ח. מצות שמירת כספים מקץ שנת השמיטה, מצות צדקה ועזרה לעניים ומצות הלואה (טו, א-יא).
- ט. הענקה בשחרור עבד ואמה עבריים ודין הנרצע (טו, יב-יח).
- י. קדושת בכור בהמה טהורה ודיניו (טו, יט-כג).
- יא. מצוות פסח, שבועות וסוכות, מצות עליה לרגל, שלמי שמחה ועולת ראייה (טז, א-יז).

“רֵאָה אֶנֶכִּי נָתַן לַפְּנִיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה” -

‘כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא’ - סיפור

במדרש (מדבר רבה ד', א) מבואר ששתי דרכים הן: ברכה וקללה - גן עדן וגיהנם. במאמר זה יבואר מיהו בן עולם הבא, למי יש חלק לעולם הבא ומי מזומן לחיי עולם הבא - שיזכה להיכנס לעולם הבא ללא דין וללא ייסורים.

במשנה (סנהדרין דף צ'). נאמר: 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא', מלבד כמה כופרים המנויים שם במשנה. ויש להבין: מהו חלק לעולם הבא, ומדוע רק חלק? ה'באר שבע' (רבי יששכר בר איילנבורג זצ"ל) הוסיף והקשה: מובא בגמרא (עבודה זרה י"ח.): באותה שעה ששרפו את רבי חנינא בן תרדיון, אחד מעשרה הרוגי מלכות, יצאה בת קול ואמרה: 'רבי חנינא בן תרדיון מזומן לחיי העולם הבא'. והנה, הקלצטונירי (התליין), שהיה שליחו של המלך להרוג את רבי חנינא, נצטווה מאת המלך אף לקחת ספוגין של צמר שרויין במים, ולהניחם על ליבו של רבי חנינא למען תתעכב מיתתו. שאל הממונה את רבי חנינא: אם אסיר את הצמר הרטוב מליבך וארבה את האש, האם תביאני לעולם הבא? אמר לו: כן.

אמר לו: הישבע לי. ונשבע לו. הסיר את הצמר והרבה האש, ומיד קפץ לאש עם רבי חנינא. וגם עליו יצאה בת קול, שמזומן הוא לחיי העולם הבא.

בכה רבי יהודה הנשיא ואמר: 'יש קונה עולמו בשעה אחת'. וקשה: הרי לכל ישראל יש חלק לעולם הבא, ומהו פשר הלשון 'מזומן' לחיי העולם הבא? ובפעם השניה נקטו בלשון זו בגמרא (ברכות דף ס"א) על רבי עקיבא, שכידוע - נפטר במיתה משונה כשסרקו בשרו במסרקות של ברזל, ובאותה שעה אמר 'שמע ישראל' ויצאה נשמתו ב'אחד'. ואז יצאה בת קול ואמרה: 'אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד, ואתה מזומן לחיי העולם הבא'. נמצא, שהלשון מזומן לחיי העולם הבא נאמרה על שניים מעשרה הרוגי מלכות: רבי עקיבא ורבי חנינא בן תרדיון. ובשלישית, מופיעה לשון זו בגמרא (כתובות ק"ג): באותו יום שישי שנפטר רבי יהודה הנשיא, השתתפו קהל רב בהלווייתו, וההספדים התארכו מאוד כראוי לגדול הדור. כך הילכו רבבות אחר המיטה, דומעים וכואבים את השריפה אשר שרף ה', ומסע הלוויה היה מעמד של קידוש ה' עצום ונורא. ולמרות שמסע הלוויה התארך מאוד, בדרך נס הספיקו כולם להגיע לביתם ולהכין את ההכנות הנדרשות לקבלת שבת המלכה. ואז שקעה החמה - ומיד קרא התרגול והאיר היום הבינו כולם שבעצם ההלוויה נמשכה לאורכו של כל ליל שבת, ובדרך נס עמדה החמה מלכת. וכיוון ששקעה, תמו "ב השעות של ליל שבת, ושוב זרחה החמה. אלא שאז החלו לחשוש פן ייחשב דבר זה כעוון לכל הדור - שחיללו שבת יצאה בת קול ואמרה: שכל מי שהשתתף בהלווייתו של רבי, מזומן לחיי העולם הבא.

ויש להבין: מה היה המיוחד בדורו של רבי, ברבי עקיבא ורבי חנינא בן תרדיון, הלא לכל עם ישראל יש חלק לעולם הבא? ומה ההבדל בין 'מזומן' לבין 'חלק'? והנה התוספות (כתובות ק"ג): תירצו: מזומן לחיי העולם הבא - הכוונה בלי דין ובלי ייסורים. וזוהי שאיפת כל יהודי - לקבל הזמנת כניסה מיידית לגן עדן אולם לזה זכו רק תנאים קדושים או מי שהשתתף בהלוויית רבי. ולעומת זאת, 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא', אך תחילה עליהם לעבור מירוק קשה, ייסורי גהינם. אלא יש להוסיף בזה, שה'באר שבע' הקשה: בגמרא (עבודה זרה י"ח.) שאל רבי חנינא בן תרדיון את רבי יוסי בן קסמא: 'מה אני לחיי העולם הבא?' א"ל רבי יוסי בן קסמא: 'מחלקך יהיה חלקי'.

וזאת משום ששמע על מעשה חסד נפלא שעשה רבי חנינא בן תרדיון במעות פורים.

ומעתה הפליאה זועקת: מדוע שאל רבי חנינא בן תרדיון בלשון: 'מה אני לחיי העולם הבא'? היה לו לשאול: 'האם אני מזומן לחיי העולם הבא', שרק לשון כזו מורה על הזמנה לגן עדן ללא דין וללא ייסורים יתר על כן, יש להבין, הלא בגמרא הובאו שני המעשים בסמיכות - תחילה שמע מרבי יוסי בן קסמא שיזכה 'לחיי העולם הבא', ולבסוף בשעה שנשרף יצאה בת קול ואמרה שהוא 'מזומן לחיי העולם הבא', אם כן, מה הוסיפה הבת קול על מה שכבר שמע מרבי יוסי בן קסמא?...

מבאר ה'באר שבע': המתבונן יראה שקיימים שני הבדלים בין הלשון 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא' - לבין הלשון: 'מזומן לחיי העולם הבא'. כי בלשון 'כל ישראל יש להם חלק' לא נאמר לחיי עולם הבא וגם לא כתוב מזומן.

מזומן: הכוונה, כדברי התוספות, ללא דין וללא ייסורים.

לחיי העולם הבא: הכוונה, לעולם הבא בדרגה הגבוהה ביותר. שכן העולם הבא הנזכר בש"ס כולל מדרגות רבות השונות זו מזו. הן אמת שאמרו 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא' והכוונה היא לדרגה הנמוכה של גן עדן, אותה יכול לקבל כל אדם מישראל, ועל זה נאמר: 'חלק לעולם הבא', חלק קטן ביותר אבל לא נאמר 'לחיי העולם הבא' - כיון שבוודאי אי אפשר לומר שכולם יזכו לגן עדן בדרגה הגבוהה ביותר. וכששאל רבי חנינא בן תרדיון: 'מה אני לחיי העולם הבא' - כוונתו הייתה לדרגה הגבוהה ביותר, שאין למעלה הימנה. משום שלא חפץ לדעת האם יבואו עליו ייסורים, אלא שאלתו ובקשתו הייתה אחת - לזכות לדרגה הגבוהה בגן עדן. כי לא די היה לו רק ב'חלק לעולם הבא', אלא הוא ייחל לזכות 'לחיי העולם הבא'.

ואכן לאחר שנפטר, זכה רבי חנינא בן תרדיון כרבי עקיבא ובני דורו של רבי, גם לחיי העולם הבא' - לדרגה גבוהה בגן עדן, ולהגיע לכך ללא ייסורים כלל, שכן הוא היה 'מזומן לחיי העולם הבא'. וזה הוסיפה הבת קול. שידע רבי חנינא שהבקשה שייחל וציפה לה - לזכות 'לחיי העולם הבא' בדרגה גבוהה תתממש, אלא שהבת קול הוסיפה שיזכה להיות 'מזומן לחיי העולם הבא' - ללא ייסורים, לאחר שהתייסר דיו.

'חלק' לעולם הבא מלשון חלקת אדמה שטעונה טיפוח - ומעתה יאירו דברי המהרש"א (סנהדרין צ'): וספר העיקרים (מאמר ד' פל"א) שהוסיפו עומק בלשון חז"ל: 'חלק לעולם הבא' אכן יש לכל ישראל, אבל אין החלקים שווים.

כפי שאמרו בגמרא (בבא בתרא ע"ה.) 'שכל אחד ואחד נכוון מחופתו של חברו, כי לכל אחד יש חלק בגודל אחר.

וה'חפץ חיים' (הקדמה למס' אבות) הוסיף, שלכן נקטו חז"ל בלשון 'חלק', מלשון חלקת אדמה. כביכול, לאדם יש חלקת שדה ריקה למעלה, ומתפקידו להשביח אותה ע"י מעשיו ולבנות על גביה טרקלין ראוי לשמו. וכפי מעשיו כאן, כך יזכה לחלק גדול יותר בגן עדן.

ומדוע הודיע התנא - 'יש' להם חלק? היה לו לומר ש'יהיה' להם חלק לעולם הבא?

מבאר ב'תורת מהר"ץ' - מארי יחיא בן יוסף צאלח זצ"ל (שלח) שדרך העולם שאין אדם מוכן להפסיד דבר השייך לו. אדם מסכים לטרוח ולהשתדל שלא ייטלו ממנו את מה שכבר קנה, הרבה יותר מאשר להתאמץ כדי לנסות להרוויח משהו חדש. ולכן אמרו חז"ל: דע לך, כבר יש לך חלק לעולם הבא תתאמץ ותשתדל שלא להפסיד אותו, ובעיקר תעמול לבנות לך את העולם הבא הראוי לשמו.

וְזָבַחַת מִבְּקָרָךְ וּמִצֵּאֲנֶךָ אֲשֶׁר נָתַן ה' לָךְ פֶּאֶשֶׁר

צוֹיֹתֶיךָ... (י"ב, כ"א) - סיפור

הסיפור הבא מובא בספר 'אחרי במדבר': סבו של רבי יששכר מאיר זצ"ל, היה רבי יששכר זליגמן מיער זצ"ל, רבה של העיר רגנסבורג שבגרמניה. בכל שנות הנהגתו לחם כארי ברפורמים, אשר איימו להרוס את היהדות הצרופה באותן שנים. אחד מתושבי העיר, 'ראביי' אשר השתייך לבני החוג הרפורמי, החליט ליטול לעצמו את האחריות על מערכת השחיטה בעיר. היתה זו פירצה נוראה בחומת הכשרות, ורב העיר נתמלא חרדה גדולה. באחד הלילות, בעיצומו של המאבק על הכשרות, נראתה לו בחלומו דמות הדורה שציוותה עליו ללכת וללמד את המיניסטר הגוי, הבורר במאבק על השחיטה, את הלכות השחיטה הסבוכות. רבי יששכר הבין כי יש דברים בגו, ומיהר להיפגש עם המיניסטר הגוי. בנחישות מהולה בחשש, הציע למיניסטר ללמוד את דיני השחיטה היהודית. למרבה הפלא הסכים המיניסטר להצעה, והחל הרב ללמדו את ההלכות. להפתעתו, גילה המיניסטר התעניינות רבה בלימוד, וכך שינן הרב באוזני 'תלמידו' הגוי שוב ושוב, את דברי הגמרא בחולין (ט): ('כל טבח (שוחט) שאינו יודע הלכות שחיטה, אסור לאכול משחיטתו. ואלו הן הלכות שחיטה: שהייה, דריסה, חלדה, הגרמה ועיקור'. בסיום לימוד מזור זה, ניצל רבי יששכר את ההזדמנות וביקש מהממונה: 'עתה, כאשר הבנת את דרישות ההלכה על בורין, בדוק בבקשה האם אותו יהודי, הטוען עצמו למשרה חשובה זו, יודע אף הוא את אשר אתה יודע'.

בקשתו של רב העיר התקבלה והיהודי הרפורמי הוזמן אחר כבוד אל המיניסטר, שכאמור, שימש כבורר. כשהגיע, מצא עצמו להפתעתו בעצומה של בחינה על הלכות שחיטה. 'אולי תאמר לי בבקשה', פונה הגוי ליהודי הרפורמי, 'מהם חמשת הדברים הפוסלים את השחיטה?' הנבחן החל לגמגם, והפגין בורות מוחלטת בנושא. המיניסטר הבוחן הופתע לראות בעינו כי האיש המתיימר להציג עצמו כבקי בהלכות ומועמד לקבל על עצמו את התפקיד המכריע, אינו שולט כלל ועיקר בהלכות... למותר לציין, כי המעמד הנדיר הסתיים בקלונו של היהודי הרפורמי שהתגלה במערומיו. האמת יצאה לאור והמיניסטר הדיחו על אתר, כאשר האחריות הכבדה על מערכת השחיטה בעיר חזרה לידי האמונות של רבי יששכר זליגמן מיער זצ"ל... וכעת יש לשאול: הרי הלכה בידנו, שאין ללמד תורה לנוכרי, כמובא בגמרא (חגיגה י"ג). אין מוסרין דברי תורה לעובד כוכבים, שנאמר (תהלים קמ"ז, י"ט-כ) "מִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֶקְיוֹ וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל. לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בִּלְעָדָם הִלְלוּהָ".

וכן למדנו בגמרא (סנהדרין נ"ט): נכרי שעוסק בתורה חייב מיתה, שנאמר (דברים ל"ג, ד'): "תוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשֵׁה קְהֵלָת יִעֲקֹב" - לנו מורשה ולא להם. וממילא המלמד את הנכרי תורה, עובר אף באיסור "וְלִפְנֵי עֵזֶר לֹא תִתֵּן מִקְשָׁל". ואם כן, מהו ההיתר ללמוד עם המיניסטר הנכרי את דיני השחיטה...?

והשיב רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שהדבר פשוט שבענייננו אין בלימוד הלכות השחיטה שום סרך איסור לימוד תורה לנוכרי, כי כל האיסור נאמר דווקא על אחד שסתם מוסר דברי תורה לנוכרי, כדי להודיעו וללמדו את חוקי תורתנו הקדושה, אבל כאן כל כוונה למסור לו דברי תורה, ותועלת הלימוד היא רק לישראל, משום שהצלת הקהילה תתאפשר רק ע"י העברת ה'מידע' למיניסטר, שיבחן ויכשיל על ידו את הרפורמי שזומם לקעקע את יסודות הקהילה, וכך יעמיד רב העיר את הדת על תילה. ולכן אין כאן כלל חשש איסור, אלא אדרבה מצוות הצלת הרבים ממכשול.

"לא תוכל..." (י"ב, י"ז)

ובתרגום אונקלוס: לית לך רשו.

בפסוק זה מחדדת לנו התורה תובנה עמוקה שבשמיעה לקול ה' ואת השליטה העצמית הנדרשת מהאדם.

היה אחד שנודע ברבים בעיסוקו התמידי בתורת המוסר, תלמיד חכם מופלג שינק תורתו מגדולי דורות הקודמים, מהם שאב כוחותיו להתבונן בכל מעשה, לעיין בכל דבר ולא להניח אף לפעולה אחת להיעשות מאליה עד שהפך לאדון על יצרו ומושל בגופו ורוחו.

לימים הפך אב רוחני להמון תלמידים, אילפם וחינכם וכיום הם מזכירים שמו ברטט ובסילודין. הוא זכה לתשעים שנות עבודת ה'. בערוב ימיו נתון היה בתשישות עזה עד שלעיתים התכנס בתוך עצמו, וסובביו לא הצליחו לשכנעו כי עתה עת לעשות פעולה פלונית או אלמונית. בהגיע עת נטילת סמי מרפא אשר בכוחם להיטיב עמו סירב בתוקף, ניסו בני הבית למצוא מסילות ללבו הגדול של האיש הגדול אשר אזלו כוחותיו ועצה אין. הסבירו הרופאים שהמחלה בה לקה פוגעת בזיכרון, ביכולת החשיבה, ביכולת השיפוט, שינויים בתפיסה והתנהגות, התדרדרות היכולת השכלית והרגשית ועוד, לא עלינו.

עד שנמצא הפתרון הפשוט והגאוני, אחד ממקורביו ביקש מבני המשפחה כי יינתן לו ללחוש דבר מה באוזניו, הם ביטלו את בקשתו מכל וכל, הרבה שוחחו עמו, רבים ניסו להשפיע עליו ומאום לא הועיל. ביקש שוב ושוב עד שנענה, לא לפני שהבטיח כי ילחש מספר משפטים ותו לא. ניגש המקורב ולחש באוזנו כי האח המטפל בו והאחראי על שמירת בריאותו אינו מוכן ללכת לביתו עד שישכים הרב ליטול את התרופות הנדרשות, והנה השעה מתאחרת, חפץ האח לשוב אל ביתו ואל חיק משפחתו, אך נמנע הוא עד שייטול הרב את תרופותיו.

והנה מה שלא עשו ימי שכנוע ואנרגיה רבים עשו משפטים בודדים האלו, בו ברגע לבשו פניו של הרב ארשת רחומה, הזדקף בכיסאו כבריא וצלול ויודע את אשר לפניו והביע הסכמתו לנטילת התרופות. ישיש חולה שאיבד את יכולותיו כולן, אבל לא את כבוד הזולת עליו עמל כל חייו, וגם כשהוא לכאורה נשלט לגמרי, הוא שולט על קנייניו.

הרחק משם בעיר אחרת נפל אחד מצדיקי הדור לחוליו האחרון שממנו לא קם. מחלתו ותשישותו ריתקוהו למיטתו ושעות רבות היה נם ולא נם באפיסת כוחות.

הרופאים המליצו לעוררו פעם בפעם, ניסו ולא הצליחו. עד שלחש אחד מבני המשפחה באוזנו 'סבא סוף זמן קריאת שמע', כהרף עין זינק הלה ממיטתו כארי, נעמד כנתין לפני מלכו וקרא קריאת שמע בכוונה עמוקה.

[מן המים משיתיהו]

"וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת" (יג, ב)

אצל הרב בעל 'הנודע ביהודה' - רבי יחזקאל לנדא זצ"ל לא היה עניין הקמיעות נחשב בעיניו.

יום אחד באו אליו בזעקה, שייכמרו רחמיו על חולה מסוכן, שלא נמצאה לו עוד תרופה, ואין דבר שיכול להצילו אלא קמיע. משראה הרב את ייאושם הרב, נתיישב בדעתו, נכנס לחדר סמוך, נטל פיסת קלף חלק, עטפו בנייר, חתמו בחותם, ואמר להם: קמע זה יישא החולה על צווארו שלושים יום, ולאחר 30 יום יפתחו את הקלף, והיה אם נמחקו בו כל אותיות הכתב, ולא נותר כל זכר להן - סימן הוא, שהחולה יקום מחוליו.

כך עשו, ומשפתחו כעבור שלושים יום את הקמיע, וראו שהקלף חלק, הייתה השמחה גדולה מאוד, ומרוב שמחה החלים החולה.

עוד מסופר מעשה אחר, שלאחר שעמדו והפצירו בו, נתן הנודע ביהודה קמיע, ורשם בו את האותיות "פיל"ד". משהבריא החולה, ושאלו לאחר מכן לפשרן של האותיות הסתומות, השיב הנודע ביהודה 'פתי יאמין לכל דבר' (משלי יד, טו).

”רֵאָה אֲנֹכִי נִתֵּן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה” -

שגירים של ברכה וקללה - סיפור

רבינו בחיי מבאר את הפסוק 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה': אמר 'ראה' בלשון יחיד ו-'לפניכם' בלשון רבים, כי משה ידבר עם הכל, עם היחידים וההמונים, ולפי שהברכה והקללה נאצלין משתי מידות שבהן נברא העולם, מידת הדין ומידת רחמים.

וה'ספורנו' מוסיף שהם שני קצוות: 'ברכה' היא הצלחה יותר מהמספיק, על צד היותר טוב. ו'קללה' היא מארה מחסרת שלא יושג המספיק, ושניהם לפניכם, להשיג כפי מה שתבחרו.

להלן נביא שני מעשים אשר התרחשו במציאות באותה תקופה, עם שני שגירים אשר שהו בארצות שונות, ותוצאות הדברים הן: באחד מהם השפיע 'ברכה', ואילו במקרה השני היה הסתר פנים גדול... בימי מלחמת העולם השנייה, שהה בליטא צ'אוונה סוגיהארה, שגיר יפן, אשר לא הסכים עם פשעי הנאציזם.

היה זה אדם רחמן ואציל נפש, אשר דאג לגורל יהודי אירופה. הוא הבין כי ויזה יפנית תוכל להציל את חייהם של יהודים רבים מן הגורל המצפה להם. שלוש פעמים ביקש סוגיהארה אישור מהממונים עליו במשרד החוץ היפני להנפיק ויזות, אך נענה בשלילה, כיוון שהנפקת ויזה דרשה תהליך הרשמה מסודר והוכחה מצד המבקש שברשותו דמי קיום מספיקים.

כשראה הקונסול כי המצב הביטחוני מחמיר, המרה את פי הממונים עליו, והחל להנפיק ויזות ככל שיכל. על פי האומדן, עד מועד סגירת הקונסוליה היפנית, הספיק סוגיהארה להנפיק יותר מ-2,150 ויזות, בכתיבה ידנית מרתונית ביחד עם אשתו ועוזרו, כאשר בחלק מהזמן סייע להם משה זופניק, תלמיד ישיבת מיר, כאשר בפועל אשרות אלו הצילו אף מספר רב יותר של יהודים, מאחר שהויזות של המבוגרים כללו גם את ילדיהם.

כשנודע הדבר לגרמנים, הם דרשו מיפן לסלק את השגיר מארצם. היפנים, עושי דברם של הנאצים, מיהרו לבצע את דרישת גרמניה והשגיר נקרא לעזוב את ליטא לאלתר.

עד ליום עזיבת השגיר נותרו שבועיים ימים. במשך כל הימים והלילות הללו, עבד השגיר מסביב לשעון, ואף תיגבר את המאמץ, וגייס צוותים נוספים להנפקת אשרות כניסה ליפן עבור היהודים. כך ניצלו חייהם של יהודים רבים נוספים.

היה זה מעשה נועז ומסוכן אשר נכתב באותיות של כבוד בספרי ההיסטוריה.

בעזרת אשרות הכניסה ליפן ניצלו יהודים רבים, ומשם היגרו היהודים לאמריקה ולמדינות נוספות. כך, במעשה זה, הציל אלפי יהודים וביניהם את 300 תלמידי ישיבת 'מיר'.

לפני עזיבתו, באה משלחת יהודים מבית הכנסת בוויילנה כדי להודות לשגיר, חסיד אומות העולם, ואמרו לו: 'אשר עשית למען העם היהודי, לא ישכח לעד. אנו נתפלל לאלוקים שיברך אותך ואת צאצאך'.

מעשיו חשפו אותו ואת משפחתו לפגיעתם של הגרמנים ולעונשם של היפנים שזעמו על התנהלותו, אך למרות שכל הנראה ידעו על מעשיו - לא פגעו בו.

סוגיהארה המשיך למלא תפקידים דיפלומטיים ברחבי אירופה, ובסוף תקופת המלחמה נעצר ביחד עם אשתו וילדיו בידי הסובייטים, ושהה במשך למעלה משנה במחנה מעצר, שם התייחסו אליו הסובייטים בצורה טובה יותר משאר הדיפלומטים היפנים שנעצרו...

לעומת סיפור זה, התרחש סיפור שונה בתכלית בראשית מלחמת העולם השנייה... בתקופה זו כבר התברר הגורל הטרגי המצפה ליהודים באירופה, אך עדיין היו דרכים מעטות להצלה. בימים אלו רכשו כמה מאות יהודים אמידים ספינה, במטרה לנוס עם משפחותיהם לאמריקה, אך לשם כך היו זקוקים לאשרות כניסה. הם פנו לשגיר ארה"ב בבריטניה, אך הוא סירב לנפק את האשרות המיוחלות. היהודים הנואשים היו נחושים להציל את משפחותיהם, ולכן הפליגו לאמריקה ללא האשרות. כשנודע הדבר לשגיר ארה"ב בבריטניה, מיהר להודיע לרשויות וושינגטון שלחופי אמריקה מתקרבת ספינה עם מהגרים בלתי חוקיים. היהודים הצליחו, אמנם, להתגבר על סכנות המלחמה וסכנות הדרך ולהגיע בשלום לחופי אמריקה, אולם לא הורשו להיכנס בשעריה... היהודים האומללים נאלצו לשוב לאירופה הבווערת, שם נשרפו במשרפות מחנות הריכוז... כשנודעה הטרגדיה לרבה של לונדון, הגיע אל שגיר ארה"ב בבריטניה ואמר לו: "כבוד השגיר, מעשיך אינם ראויים לא רק בהשוואה למשרתך הנעלה, אלא גם בהשוואה לתואר 'אדם'. הרי באשמתך הישירה נספו מאות אנשים חפים מכל פשע. מעתה, קללה תלווה אותך ואת בני משפחתך לדורותיהם".

שמו של השגיר היה - ג'וזף קנדי...

[שני הסיפורים הובאו ע"י הרב מרדכי ארנון]

"וּבְעֶרְתָּ הָרַע מִקִּרְבְּךָ" (י"ג, ו)

משכיל אחד התרברב לפני ה'חתם סופר' שהוא הספיק בחייו לעבור על כל העבירות שבתורה מלבד האיסור של 'מאבד עצמו לדעת'. השיב הגאון כסיל כאיוולתו: עבירה זו אין בידך לעבור, שהרי אם תאבד את עצמך לדעת, בסך הכל תקיים בכך את מצוות התורה 'וּבְעֶרְתָּ הָרַע מִקִּרְבְּךָ'...

[ליקוטי אלחנן]

בברכת התורה

"לְאֶדֶם מַעֲרֹכִי לֵב וְמֵה' מַצְנֶה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת

מ"ר אבי: יעקב בן רחל ועדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף: הרב מאיר נסים בן כמסאנה מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל נפתי בן רוח: אברהם בן שמחה: גורג'י בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דויד (חולה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו שמחה בת סרח: יפה נדרה בת נעימה: רוחה בת שמשון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: כותון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן שושנה נוואל בת שדרה.

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה גילי בלומנר (יוצר תמונות Ai). אלעזר בן שמחה

יוזם הגון: ג'ימי שמאל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זרבה: עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: זרבה בת אטו נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה

לרפואה:

אחיו בן חנה: משה בן חנה מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עויד בן הגר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליס בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה רחל בת נוארה: רות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה: תהילה בת סיון

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס ויקטוריה תקוה בת רינה: דניאלה בת עפרה מאיר יעקב בן רחל: הילה בת ישראלה אשר בת אורנה: מירי בת סוזן

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים